

O únii najviac vedia v Senici

V Senici má pobočku Európska komisia už šiesty rok.

Podobných centier máme v SR dvanásť. Celkovo v EÚ je ich štyristo a všetky sa zameriavajú na mládež. Na národnej súťaži európskych centier vyhrali všetky tri hlavné ceny študenti zo Senice.

Čo je dole, je v Senici aj hore na radnici, kde dokážu úspešne aplikovať výzvy EÚ do praxe. **"Považujem za prirodzené, že z EÚ prichádzajú fondy na pomoc slabším,"** hovorí primátor mesta Senica pán **RNDr. Ľubomír Parížek**: **"Vstupom do únie sa SR začlenila do jej ekonomiky, kde silnejší podporujú slabších, aby sme dokázali ako jeden útvar uchovávať spoločné európske hodnoty."**

Centrum mesta je už na reprezentatívnej úrovni vďaka projektu z ROP. Verejné priestory sa rekonštruovali na bezbariérové, vymenili sa lavičky, upravili chodníky, vznikla fontána aj s umelým potokom, bolo vybudované hygienické zariadenie, či cyklotrasa. Rovnako aj tretia základná škola, ktorá bola zrekonštruovaná tiež z ROP. **"Pripravujeme projektovo všetko možné od vzdelávania, cez kultúru, či sociálne projekty,"** vymenúva projektová manažérka mestského úradu pani **Mgr. Ľubica Melišová.**

Seničania na oddych využívajú cyklochodník vedúci na Kunovskú priehradu. Senica nemá veľa historických pamiatok. Preto požiadali o štúdiu riešenia cestovného ruchu Ústav turizmu v Bratislave. Tak vznikol projekt náučného chodníka a informačných tabúl osadených popri cyklotrase.

"Študenti navštevujú štyri základné a päť stredných škôl," ráta pani **Mgr. Lucia Vajdová** z Mestského úradu. "Dve základné školy sme zmodernizovali z ROP, odkiaľ sme získali prostriedky aj na revitalizáciu centra a na rekonštrukciu Základnej umeleckej školy."

Učiteľka pani **Mgr. Elena Kulichová** z tretej základnej školy hovorí: "**Máme modernú odbornú učebňu na škole zameranú na biológiu.**" Podobne vybavená je učebňa chémie.

Podľa riaditeľky školy pani **Ing. Svetlany Chábelovej** sa rekonštrukcia školy dá chápať z rôznych uhlov: „Prvý je pedagogický z pohľadu vzniku moderných učební. Další význam spočíva v lepšom teplotnom komforte. Teraz máme teploty vyrovnané a ešte šetríme na vykurovaní.“

Ušetrené peniaze investujú do ďalšej modernizácie školy, ktorá vďaka ROP získala najkvalitnejšie ihrisko v meste. Skutočnou lahôdkou je rekonštrukcia Základnej umeleckej školy z ROP.

V budove majú dva výstavné priestory na prízemí a v podkroví, kde vystavujú aj profesionáli. Každoročne sa na bienále Zlaté jablčko prezentujú žiaci senických škôl. Riaditeľ umeleckej školy pán **Milan M. Gál** hovorí:

„Škola má vyše šesťdesiat rokov. Za ten čas sme sa od dvadsiatich dostali na dnešných 1250 žiakov.“ Senica je tanečná. Tancujú deti, žiaci, študenti, dospelí.

Majú päť titulov majster sveta, tridsať titulov vicemajster sveta a to v disco, v hip – hope a v scénickej choreografii. Potom vyše sto titulov majstrov SR od detskej, juniorskej, až po hlavnú vekovú kategóriu. V divadelnej sále skúša súbor Zádrapky.

Učiteľ z výtvarného odboru pán **Štefan Orth** hovorí, že výstavné priestory, ako aj vybavenie je na vysokej úrovni: **„Veľmi nám pomáha fakt, že najlepšie diela žiakov môžeme hneď vystaviť.“** S výtvarníkmi z Čiech, či Rakúska organizujú spoločné maliarske plenéry, takže v Senici majú po kultúrnej stránke inštitúciu, akú im môžu v iných mestách v dobrom závidieť.

Prioritná os 4 – Regenerácia sídiel: Senica s novým námestím
Začiatok a ukončenie realizácie projektu
01/2009 – 04/2012

Príspevok z európskych zdrojov
1 168 967,76 eur

Prioritná os 1 – Infraštruktúra vzdelávania: III. Základná škola v Senici

Začiatok a ukončenie realizácie projektu
07/2010 – 06/2012

Príspevok z európskych zdrojov
764 712,53 eur

Prioritná os 1 – Infraštruktúra vzdelávania: Základná umelecká škola v Senici

Začiatok a ukončenie realizácie projektu
06/2009 – 04/2011

Príspevok z európskych zdrojov
1 186 151,69 eur

Mamuty v Hajnačke lákajú Európu

"Starosta a o čo budeme mamuty priväzovať?" - doberá si starostu Hajnačky pána **Jozefa Hunyaka** suseda.

Ten chce z európskych fondov expozíciu nálezov, aby každý videl, o čo všetko dedina s tisícdivo obyvateľmi obohatila európske dejiny.

Obec leží na sopke, ktorá výbuchom pochovala mamuty pred miliónmi rokov. Dnes sa nimi pýšia múzeá a univerzity vo Viedni, Budapešti a Prahe: **"U nás sa našli mamuty, lenže vtedy bola buď Hajnačka pod správou Viedne, alebo Budapešti, prípadne pod Prahou."** Nový nález z Hajnačky poputuje do Bratislavy. Ide o skamenelinu sánky chobotnáča. Nález má 7 až 10 miliónov rokov.

Hajnačka leží v rimavsko-sobotskom okrese v Kostnej doline. V dedine z ROP už stojí nová požiarňa zbrojnica, ktorá slúži pre 13 spádových obcí. Obec zamestnáva 24 hodinovú strážnicu so 14 profesionálnymi členmi obecného požiarného zboru vďaka dohode s okresným požiarnym zborom

v Rimavskej Sobote. Pomáhajú pri záchrannárskych prácach v regióne v okruhu 16 kilometrov pre sedem tisíc občanov. Pri stavbe hasičky oceňuje stavebný podnikateľ pán **Ladislav Kovács** fakt, že príležitosť dostali aj miestne firmy.

Z európskych fondov postavili v Hajnačke Domov dôchodcov sv. Jozefa prestavbou z pôvodnej budovy školy. Starosta dodáva: „**Dnes nám už nestačí ani kapacita a tak zariadenie rozšírime.**“ V obci s projektmi začínali po roku 1989. Prvý postavili kostol, keďže starý vyhorel ešte s hradom v roku 1703.

Miestny pán farár **Gregor Rydzewski** oceňuje mládež: „**Deti sú tu veľmi talentované.**“ Starosta sa rád pozerá na dedinu z hradu, lebo ju má ako na dlani. Pre Rómov stavajú byty a chystajú komunitné centrum. Na samote Gortva postavili 12 bytov, v ktorých mesačne platia iba sociálne minimum.

Ak sa vďaka ROP podarilo dotiahnuť prácu do obce v podobe sídla požiarnej stanice, tak sa to časom podarí určite aj vďaka rozvoju turizmu, veď mamuty za každým rohom v Európe nik nenájde tak ľahko.

Prioritná os 4 – Regenerácia sídiel – infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb

Začiatok a ukončenie realizácie

06/2012 - 06/2013

Príspevok z európskych zdrojov

1 213 525,52 eur

Opustení ľudia našli v Santovke nový domov

Z ROP získala Santovka príspevok na opravu domova dôchodcov, ktorý oslávil 60. výročie založenia.

Jeho riaditeľka pani **Mgr. Jana Chrobáková** vedie 43 členný kolektív.

Obec má iba 770 obyvateľov. Za domov dôchodcov získali ocenenie Oskara bez bariér, ktoré udeľuje ZMOS najlepšiemu projektu v oblasti sociálnych služieb. Santovská voda pôsobí liečebne a vďaka vysokej mineralizácii vznikla rarita, ktorej dali meno santovské Pamukale - ide o prepojenie bazénov s padajúcou vápenatou vodou.

Na kúpalisko chodia aj seniori. Santovský domov je v majetku obce, ktorá je významným zamestnávateľom v dedine.

Starosta pán Ľubomír Lőrincz má ďalšie plány: **"Chystáme výstavbu troch bytoviek, v ktorých budú na prízemí štyri jednoizbové byty. Tie dáme do prenájmu seniorom. Vznikne tak areál pre seniorov, ktorí budú mať všetky služby podľa stupňa odkázanosti."**

Domov dôchodcov po rekonštrukcii zvýšil kapacitu o 30 lôžok na 88 obyvateľov. V starostlivosti o seniorov je Santovka známa nielen na Slovensku, ale aj v Čechách. Ani dnes sa podľa starostu nevyhýbajú prijímaniu cezpoľných záujemcov: **"Náš domov má nadregionálny význam."**

Rekonštrukcia zahŕňala aj kuchyňu, ktorá získala nové zariadenia a toľko potrebnú ventiláciu. Rovnako nové zariadenie má práčovňa. Personál tvorí bohatý program pre klientov počnúc pracovnou terapiou v záhrade, cez rehabilitačné cvičenia, až po krúžok šikovných rúk. Práce dôchodcov ocenili na viacerých výstavách.

Pravidelne sa zúčastňujú súťaží, ktoré vyhlasuje Arborétum v Tesárskych Mlyňanoch. Z ROP získali do domova dôchodcov aj prostriedky na nákup výpočtovej techniky.

Pán **Ladislav Vodička** má štyroch pravnikov na mnohých miestach Európy, vďaka prístupu na internet je s nimi v kontakte. Má 88 rokov, ale hovorí: **"Na starobu a chorobu nemám čas."** Vede miestnu kroniku a prispieva článkami do novín. Santovka je dodnes pojem. Na tomto mene možno stavať do budúcnosti.

Prioritná os 2 – Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Začiatok a ukončenie realizácie

08/2009 – 04/2012

Príspevok z európskych zdrojov

1 865 212,85 eur

Zo Spišskej Belej je mestečko poučenia

Ešte pred desiatimi rokmi bolo mestečko pod Vysokými Tatrami Spišská Belá spomínané najmä vďaka tabakovej fabrike. Tá zanikla.

Vstupom Slovenska do EÚ sa mesto prebudilo. Európske projekty neslúžia len na obnovu, ale aj na ochranu prírody. K najpopulárnejším oblastiam patrí Beliansky rybník a odtiaľ vedúci desaťkilometrový cyklochodník do Tatranskej Polianky postavený z Európskeho fondu regionálneho rozvoja:

„Nielen obyvateľstvo je spokojné, ale rozvíjame aj turistický ruch,“ hovorí primátor mesta pán JUDr. Štefan Bielák o rekonštrukcii centrálnej mestskej zóny z ROP: **„Vzniklo námestie pred radnicou, ale zároveň sa dotvorila historická cesta mestom.“** Snažia sa prepájať jednotlivé európske projekty do zmysluplného celku: **„Osadili sme informačné tabule s dvadsiatimi zastaveniami mestom.“** Obnovili sa fasády renesančných meštiackych domov, zrekonštruovali námestia, opravili historické pamiatky mestskej zvonice, kaštieľa v časti Strážky, kde má expozíciu Slovenská národná galéria.

Dobrovoľný hasičský zbor založili v Spišskej Belej v roku 1878. Hasiči sú dnes známi aj z najťažšej súťaže v Bratislave v rámci memoriálu **Vladimíra Ružičku**. Predseda zboru pán **Maroš Vaverčák** je profesionálnym hasičom v Kežmarku a povolaniu sa venuje aj doma v Spišskej Belej. So stavom novej hasičskej budovy je spokojný:

„Dobrovoľná hasičská služba je v meste zabezpečená neustále. Za rok máme okolo pätnásť zásahov, pokiaľ okrskový dobrovoľný hasičský zbor ich má len do desať.“ Strojník pán **Jozef Lorenčík** ho dopĺňa: "Zasahujeme najmä pri vypaľovaní trávy v blízkosti mestských lesov, ale v minulom roku sme zasahovali aj pri ekologickej hrozbe zamorenia miestnej rieky Poprad."

Pán **Lorenčík** zároveň v hasičskom zbore pracuje s deťmi. Momentálne sa im podarilo dať dokopy družstvo dorasteniek. Pätnásťročná **Ivana** hovorí: "K hasičskému zboru ma pritiahol brat, ale

pôsobí tu aj moja staršia sestra a dobrovoľnými hasičmi boli aj moja mama a otec, takže pokračujem v rodinnej tradícii." Deti obdivujú staré hasičské autá a techniku, ktoré renovujú. Strojník pán Štefan Želonka je zamestnaný v poľnohospodárskej firme: "To, že som dobrovoľný hasič, je pre mňa v práci výhodou."

V hasičskej zbrojnici majú okrem nových toaliet, či spŕch aj klubovňu.

Vďaka ako hovorí primátor mesta „synergii prepojenia projektov z európskych zdrojov začína konečne naše mestečko žiť aj turistickým ruchom. Návštevnosť začína byť slušná a to nielen z okolitých krajín, akými sú Poľsko, Česko, Maďarsko, Ukrajina, ale aj z nemecky hovoriacich štátov.“ Revitalizácia centra Spišskej Belej z ROP priniesla aj prekvapenia. Nemali informácie o historických mlynoch: „Objavili sa nielen mlyny, ale aj pozostatky historických píl poháňaných vodnou silou. Najväčším prekvapením bolo objavenie chodby vedúcej krížom popod námestie.“

Z ROP vynovili aj miestnu základnú školu J. M. Petzvala, ktorá získala dve počítačové triedy. Teší ich najmä špeciálna jazyková učebňa. Mladá učiteľka angličtiny pani **Mgr. Dagmar Buričová** môže porovnávať: **"Do Spišskej Belej som sa prisťahovala z Bratislavy a bola som prekvapená vybavením školy s jazykovým laboratóriom."**

Škola má 21 krúžkov a navštevujú ju žiaci z ďalších piatich spádových obcí. Z európskych zdrojov zrekonštruovali aj telocvičňu. Hoci Spišská Belá má len do sedem tisíc obyvateľov, patrí dnes ku klenotom slovenských spišských miest.

Prioritná os 4 – Regenerácia sídiel – Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb

Začiatok a ukončenie realizácie

10/2009 - 07/2012

Príspevok z európskych zdrojov

225 297,36 eur

Prioritná os 1 – Infraštruktúra vzdelávania

Začiatok a ukončenie realizácie

06/2009 - 11/2011

Príspevok z európskych zdrojov

1 128 735,27 eur

Prioritná os 4 – Regenerácia sídiel

Začiatok a ukončenie realizácie

06/2009 - 11/2012

Príspevok z európskych zdrojov

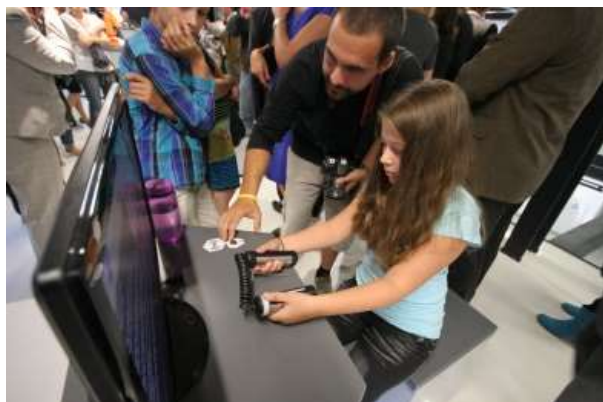
1 289 855,63 eur

Z košických kasární pochoduje kultúra

Deti z Košíc si radi v jednom pavilóne Kasární Kulturparku v Steel parku skúšajú hutnícke profesie, alebo sa hrajú s robotmi.

Tento pavilón v bývalých kasárňach kpt. Jaroša na Kukučínovej ulici pomohli zariadiť železiari z U. S. Steel Košice ako sponzor vďaka projektu Kulturparku z ROP, ktorý pripravilo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Príťažlivé sú stroje venované elektrine v ľudskom tele.

Ich výstava je garantovaná Neurologickým ústavom SAV v Košiciach. Sprievodca pán **RNDr. Ján Gálik, CSc.**, dokáže deti zaujať:

"Najviac ich zaujíma senzor mozgových vĺn, lebo senzor sníma stupeň koncentrácie hráča na pripojenej počítačovej hre. A čím je viac sústredený, tým je v hre úspešnejší." Expozíciu pripravovali v spolupráci s Technickou univerzitou Košice a s univerzitou Pavla Jozefa Šafárika.

Kulturpark v Košiciach vyrástol kompletnou prestavbou bývalého areálu kasární kpt. Jaroša. Tie stáli v centre Košíc už od 19. storočia, ale až v roku 2012 sa zmenili na nepoznanie vďaka príspevku z ROP. Tento fakt vyzdvihuje minister kultúry SR pán **Marek Maďarič: "Bez pomoci európskych fondov sa taká prestavba nedala realizovať."** Areál bývalých vojenských kasární leží v centre mesta. Už v prvom roku existencie v letných mesiacoch prilákal viac ako 15 tisíc návštevníkov. Riaditeľka Sprostredkovateľského orgánu pre ROP na ministerstve kultúry SR pre prioritnú os 7 - Európske hlavné mesto kultúry - Košice 2013 pani **JUDr. Jana Šavelová** zdôrazňuje: **"Kasárne Kulturpark je najväčší projekt v rámci Európskeho hlavného mesta kultúry - Košice 2013 a to nielen rozlohovo, ale aj finančne."**

V centre Košíc vyrástol nielen kultúrny areál, ale ako primátor mesta pán **Richard Raši** poznamenal **"vznikol tu priestor aj na bežné ľudské stretávania, posedenia na lavičkách."**

Pred prestavbou v areáli bolo počuť dupot vojenských číziem. Dnes tu dupocú len tanečníci. Strohý vysoký vojenský plot skrývajúci kasárne už nie je a medzi pavilónmi osadili štýlové lavičky. Z pôvodných vojenských kasární zostali tri hlavné budovy, ku ktorým pribudlo osem nových pavilónov. Priamo v areáli sú vonku postavené pódia, kde tanečníci v prípade dobrého počasia nacvičujú vystúpenia, prípadne sa prezentujú jednotlivé hudobné telesá. Sú tu ateliéry, dielne, štúdiá, či učebne a veľké podzemné parkovisko. V hlavnej budove aj dve multifunkčné sály určené na koncerty, divadelné predstavenia, prednášky, konferencie. Zároveň sú tu aj dve menšie multifunkčné tanečné sály, priestory so zvukovým a video štúdiom.

Samostatnú časť tvorí galéria. **"Do Kasární Kulturparku nechceme kultúru len dovážať, ale priamo tu ju chceme vytvárať,"** vysvetľuje umelecký riaditeľ pán **Mgr. Vladimír Beskyd**.

Umelci z rôznych kútov SR, alebo zo zahraničia tu aj bývajú. Prídu a vytvoria umelecké dielo. Priestor tu našli všetky druhy umenia a aktivity rozvíja najväčšia knižnica pre deti a mládež na Slovensku. Všetky objekty a verejné priestranstvá sú riešené ako bezbariérové aj s vyznačením chodníkov pre nevidiacich a slabozrakých.

V prípade prestavby kasární na mierový projekt kultúry môžeme hovoriť aj o svojskej konverzii. Mesto Košice sa tak stáva výnimočným, lebo vďaka projektu Európskeho hlavného mesta kultúry získalo nové kultúrne centrum s multifunkčným využitím.

Prioritná os 7 – Európske hlavné mesto kultúry - Košice 2013

Začiatok a ukončenie realizácie

06/2012 - 06/2013

Príspevok z európskych zdrojov

21 916 864,48 eur

Bojnícke vzťahy prinášajú atrakcie

Ráno je v lete v centre Bojníc hromada ľudí.

Rodiny sa rozhodujú, či navštívia kúpele, kúpalisko, zoologickú záhradu, alebo nádherný zámok.

Pán primátor **Bc. František Táb** hovorí, že za sedem rokov v päťtisícovom mestečku preinvestovali viac ako tri milióny eur:

"Veľmi nám pomohli európske zdroje." Len zoologickú záhradu navštívi ročne 300 tisíc ľudí. Kúpele majú 900 lôžok a ďalšie tisíce prúdia na zámok: **"Mali sme roky, kedy Bojnice navštívilo pol milióna turistov. Zámok je v správe štátu, ale ďalšie pamiatky sú mestské. Kde majú na takom malom priestore toľko atrakcií?"**

A to sa ešte chystá výstavba veľkého zábavného parku na spoločných pozemkoch s Prievidzou. Posledný majiteľ gróf **Ján Pálffy** na vežu zámku dal zhotoviť trňovú korunu, lebo nemal žiadnu zámockú pani. Láske sa však v Bojniciach darí. Pán primátor **Tám** to potvrdzuje: **"Stavíme mestské byty. Pokračuje výstavba rodinných domov, takže Bojníčanov neustále pribúda."**

Vďaka ROP získali Bojnice prostriedky na prebudovanie centra, ale aj na rekonštrukciu základnej a materskej školy.

Pani **Vladimíra Bírová** zo školy hovorí: **„Boli sme prekvapení, akú veľkú úsporu sme dosiahli po prestavbe školy na energiách.“**

Gróf **Ján Pálffy** zámok v 19. storočí prestaval podľa vzoru zámkov pri rieke Loira vo Francúzsku. Tak vzniklo rozprávkové sídlo, ktorého päťhranná veža sa opravuje zo zdrojov z ROP ako aj centrum mesta.

Pán primátor **Tám** dodáva: "**Rekonštrukciu námestia sme spojili s výmenou rozvodov vody a plynu. Navyše sme prepojili projekty z európskych zdrojov, ktoré stavalo mesto s parkom a s chodníkmi patriacimi zámku.**"

Z ROP získali aj prostriedky na rekonštrukciu domova dôchodcov. Je to dôležité, vysvetľuje riaditeľ domova pán **Ing. Ján Oberfranc**:

"V Bojniciach žije viac ako 26 percent občanov nad 62 rokov." Mesto vedľa domova postavilo malometrážne byty pre dôchodcov, ktorí sa dokážu o seba postarať. Na jedlo chodia do domova, odkiaľ chodia seniori do bytovky, kde funguje Klub dôchodcov.

Aby klientom nebolo ľúto za domovom, umožňujú im priniesť si na izby aj svoj nábytok. Riaditeľ domova pán **Oberfranc** vysvetľuje: **"Kto sa vie o seba postarať, má zvlášť izbu. Klienti, ktorí vyžadujú 24 hodinovú starostlivosť, bývajú v bunkovom systéme ako v nemocnici."**

Zo Sekcie riadenia programov regionálneho rozvoja pochádza aj projekt informačného prepojenia zoologických záhrad v Bojniciach a v Hodoníne. Bojnická zoologická záhrada chráni aj živočíchy z nelegálnych chovov, či pašovaných. Informačné tabule sú zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja ako aj kamerový systém, či sprievodca po ZOO. Bojnice sú našou jedinou zoologickou záhradou, kde žijú slony africké.

V mestečku život pulzuje po uliciach. A najviac je to cítiť v centre, ktoré sa kompletne zmenilo vďaka európskym projektom.

Primátor pán **František Tám** hovorí: **"Roboty je tu ešte na sto rokov."** Stále je v Bojniciach čo opravovať, budovať, rekonštruovať. Výsledky ukazujú, že to má zmysel.

Prioritná os 1 – Infraštruktúra vzdelávania - Základná škola s materskou školou Bojnice

Začiatok a koniec realizácie projektu

04/2008 - 03/2010

Príspevok z európskych zdrojov

1 033 542,91 eur

Prioritná os 2 – Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately – Dom pokojnej staroby

Začiatok a koniec realizácie

09/2009 - 02/2012

Príspevok z európskych zdrojov

319 464,24 eur

Prioritná os 3 – Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu - Rekonštrukcia Päťhrannej veže Národnej kultúrnej pamiatky – zámok Bojnice

Začiatok a ukončenie realizácie

04/2012 – 12/2013

Príspevok z európskych zdrojov

743 270,52 eur

Prioritná os 4 – Regenerácia sídiel

Začiatok a ukončenie realizácie

07/2009 – 03/2012

Príspevok z európskych zdrojov

831 435,62 eur

Gbely chránia prírodu, ktorá ich rozvíja

„Akurát včera tu chytili šesťdesiatkilového sumca, mne sa podarilo vytiahnuť tohto takmer sedemkilového kapra,“ ukazuje extraligový hokejista pán **Martin Škarda** z hokejového klubu havranov z Piešťan svoj úlovok na dovolenke pri adamovských jazerách v Gbeloch.

Brehy oboch jazier boli zrevitalizované aj s pomocou európskych zdrojov a vznikli tu turistami zo širokého okolia z blízkyh Čiech, či z Rakúska vyhľadávané mestské pláže.

Gbely sú malé mestečko na Záhorí v okrese Skalica s 5300 obyvateľmi zapísané v Atlase rómskych komunít. Od skorého rána na aktivačných prácach nezamestnaní čistia a skrášľujú mesto popri ceste zrekonštruovanej z Regionálneho operačného programu s kruhovým objazdom.

Mladá žena pani **Katka Danielová** pri sadení kvetov hovorí: „**V Gbeloch sa veľmi dobre býva. Starosti však máme s hľadáním zamestnania.**“

Prednostka mestského úradu Gbely pani **Ing. Nataša Londarevová** vysvetľuje: „**Snažíme sa pomáhať dlhodobo nezamestnaným aspoň zaradením na aktivačné práce. Sme s ich prácou veľmi spokojní.**“

Primátor mesta pán **Ing. Jozef Hazlinger** dodáva: „**Najväčší zamestnávateľ Nafta sa presťahoval do Bratislavy, ale nezamestnanosť nemáme oproti iným takú vysokú. Pohybuje sa okolo 7 percent zrejme preto, že dlhé roky Nafta investovala do svojich zamestnancov na zvyšovanie ich kvalifikácie a dnes sa ľahšie vďaka tomu umiestnia na trhu práce, aj keď musia z Gbelov dochádzať.**“

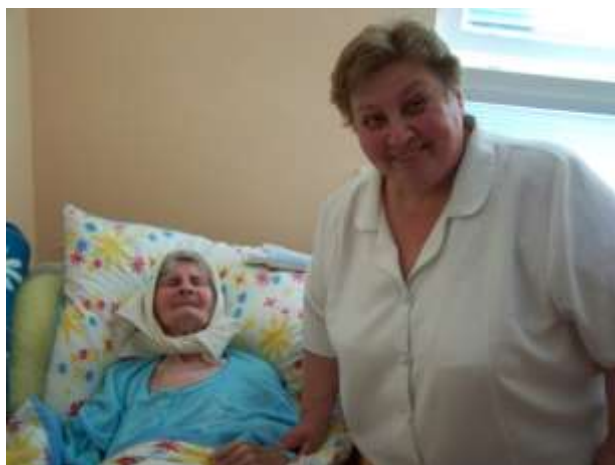
Mesto sa snaží takisto pomôcť tvorbou pracovných miest, keďže aktívne využívajú rôzne európske i neeurópske zdroje, fondy, nadácie, lebo ako pán primátor dodáva: „**S mestom je to ako so stavbou domu. Staviate ho roky, a keď ho dokončíte, tak zistíte, čo treba odznova opraviť, dokončiť, rozšíriť, zmeniť, obnoviť, čiže sa to nikdy nekončí.**“

Pýchou mesta Gbely sú adamovské jazerá a ich 70 hektárov vodnej plochy, od ktorých si sľubujú rozvoj cestovného ruchu.

Projekty prinášajú už svoje efekty, o čom vie najviac vedúca ekonomického odboru mesta Gbely pani **Ing. Gabriela Kováčová**: „V Základnej umeleckej škole sme mali za plyn úsporu ročne štyri tisíc eur a pri spotrebe elektriny sme ušetrili až takmer 50 percent, keď nám klesli ročné faktúry z 5300 eur na 2500 eur. Za takto ušetrené peniaze môžeme nakupovať pomôcky pre deti. Implementujeme už desať rokov. Najprv z fondov PHARE, vtedy tie projekty boli byrokraticky veľmi náročné. Dnes je to už úplne iné aj vďaka elektronickej komunikácii.“

Veľmi potrebná však bola aj rekonštrukcia Domu pokojnej staroby, ktorý vznikol v budovách už nevyužívaných jasiel a to nielen pre úsporu energií. Svoj domov našli seniori v opatere obetavej pani riaditeľky a dobrej duši domova pani **Ing. Blaženy Chocholáčkovej**, ktorá prvá prišla v Gbeloch pred 13 rokmi s nápadom zriadenia domu pre seniorov:

„Vďaka projektu z ROP máme izby vybavené najmodernejším zariadením, medzi ktoré patria elektricky polohovateľné postele, multifunkčné stolíky a najmä zdvíhacie zariadenie, ktoré nám uľahčuje prácu s nechodiacimi klientmi. Rovnako je šetrné pre nich, lebo ležiaceho človeka už všetko bolí.“

Dom seniorov v Gbeloch má veľmi dobré meno. Chodia sem dôchodcovia až z Bratislavy. A tak v Gbeloch zrekonštruovali areál jasiel a v druhej etape prikúpili ubytovňu bývalého podniku Nafta a. s..

Pani **Blažena Chocholáčková** vyratúva, že v domove majú momentálne do 120 seniorov. Až jedna tretina sú vozičkári, preto im výťah veľmi pomáha a pani **Chocholáčková** trvala na jeho postavení predtým, než sa z jasiel stalo zariadenie pre seniorov. Z eurofondov bola renovovaná aj kuchyňa, čo bolo veľmi dôležité, lebo dovtedy nemali odsávanie pár a každú chvíľu sa im lúpali steny.

Hygienici to vždy hodnotili ako nevyhovujúci stav. Nakúpili sa aj iné kuchynské zariadenia. Rozvážajú jedlo cez týždeň až 160 seniorom po meste. Pán starosta priznal, že aj u nich na mestskom úrade si na obed objednávajú stravu uvarenú práve v tejto kuchyni.

Domov získal novú kotolňu a na strechu osadili solárne panely, čím sa energetická úspora ešte zvýšila.

Prestavbou získali nové spoločenské priestory, v ktorých sledujú miestne omše z kostola svätého Michala Archanjela cez televízor, ale aj tu sa raz do týždňa konajú služby Božie.

Logom základnej a materskej školy je slniečko. S týmto motívom ladia aj farby stien, či celková architektúra budov. Chýba im už na škole len doteraz nezrekonštruovaná strecha, preto čakajú na ďalšie výzvy a hľadajú možnosti, ako získať na ňu prostriedky. Z vlastných zdrojov na túto investíciu nemajú a oprava strechy čaká tak na príhodnejšiu chvíľu.

Pán primátor **Jozef Hazlinger** spomína: "**Gbely si udržujú počet obyvateľov, ale detí ubúda. Aby sme nemuseli prepúšťať učiteľov, začali sme s náborom detí z okolitých obcí.**" A vyplatilo sa.

Na základnej škole majú okolo 500 detí a v materskej škole 140. Dnes k autobusu pribudla už aj dodávka Ford tranzit.

Riaditeľka základnej a materskej školy pani **Mgr. Soňa Dolníková** má radosť z tartanovej dráhy: **"V roku 1997 vyhorela naša telocvičňa aj s celým zariadením. Deti cvičili na chodbách školy, pritom sme paradoxne vychovali majstra Slovenska v atletike. Preto sme to deťom chceli vrátiť v podobe kvalitných ihrísk."**

A v atletike, v tejto kráľovne športov bodujú aj dnes. Ich žiak bol v ťažkej a už zriedkavej disciplíne v hode guľou druhým na majstrovstvách Slovenska. Dnes už má škola aj moderné hokejbalové ihrisko s digitálnou tabuľou výsledkov, čo pani riaditeľku a pána primátora hreje pri srdci, lebo deti sa rozvíjajú v moderných priestoroch, hoci pred desiatimi rokmi tu bolo len spálenisko.

Rovnako dosahujú pozoruhodné výsledky vo vyučovacom procese a to aj u rómskych detí. Základná škola pritom prešla kompletnou obnovou vďaka úspešnému projektu z ROP, takže sa deti vzdelávajú v moderných priestoroch.

Pracovníčka pani **Natália Bolebruchová** zo školskej knižnice má zasa radosť, že sem deti chodia aj počas prázdnin: **"Denne ich sem príde v čase voľna viac ako desať, tak si už na to zvykli, lebo okrem internetu máme veľmi veľa pekných a nových knížiek."**

V materskej škole, ktorá je spojená so základnou, sa deti učia po nemecky. Rovnako im pomohla rekonštrukcia z ROP.

Mesto Gbely má napriek svojej početnej malosti veľký kataster, ktorý patrí k dvadsiatim najrozľahlejším na Slovensku. Z toho viac ako polovicu katastra tvoria mestské lesy rastúce v piesočnatej pôde. Preto má významné postavenie v meste Mestský dobrovoľný hasičský zbor. Na rekonštrukciu Hasičskej zbrojnice získali grant z európskych fondov. Budovu a jej záchranárov chráni hneď pri vstupe socha svätého Floriána - patróna hasičov.

Pán primátor dáva dôraz na fakt, že: **"Náš dobrovoľný hasičský zbor je skutočne schopný aj zásahu. Pomáha profesionálom pri hasení lesných požiarov, ale aj pri iných ekologických katastrofách."**

Okresný šéf hasičov pán **Michal Lukáč** si myslí, že hasiči sú ozdobou každého mesta či obce: **"Máme veľmi úspešné hasičské krúžky pre deti, ale aj skutočné hodnotné výsledky, keď sme trikrát za sebou získali pôvodne putovný pohár prezidenta dobrovoľnej požiarnej ochrany SR pána JUDr. Jozefa Minárika, nuž nám pohár udelili natrvalo."**

Miestny hasičský zbor má štyri akcieschopné hasičské autá a takmer deväťdesiatčlennú mestskú organizáciu dobrovoľníkov.

Vynovená budova hasičov z ROP rovnako ako iné z týchto európskych zdrojov šetrí mestu náklady na energie. Zároveň vytvára technicky moderné prostredie vhodné pre dôležitú prácu hasičov.

Adamovské jazerá v Gbeloch sú najväčším zimoviskom husí na Slovensku. Preto je tu štátom vyhlásené chránené vtáčie územie a z rozhladne možno špeciálnym ďalekohľadom - monokulárom, ktorý mesto Gbely požičiava záujemcom, pozorovať množstvo druhov vzácných vtákov na starom, aj na novom jazere. K adamovským jazerám za oddychom každý rok prichádzajú tisíce turistov.

Medzi nimi pätnástu sezónu tu trávi aktívny čas v prírode aj 67 ročný pán **Olda Dubský** z Brna. Vydrží pri udiciach od júna až do októbra: **"Môj vnuk sa plaví na jednej gbelianskej lodi domov k nám do Čiech ako plavčík. Ja sem chodím na letnú dovolenku za oddychom a mám tu už veľa priateľov."**

Štrkové jazerá sa budú ešte rozširovať. Pán primátor **Jozef Hazlinger** vysvetľuje: **"Máme všetky povolenia aj od Banského úradu na ťažbu štrku, takže plocha jazier sa zväčší časom ešte o štvrtinu."**

Okrem prístreška pre cyklistov, vybudovalo mesto Gbely pri jazerách sociálne zariadenia na oboch brehoch jazier. Splavnili Moravu, kde dnes majú už aj požičovňu raftov. Nečudo, že unikátne jazerá, ktoré vznikli umelo, sa stali už pred rokmi chráneným vtáčím územím, keďže pomáhajú chrániť vzácne živočíchy.

Záhorácke mestečko Gbely dnes už naftu a zemný plyn neťaží, ale dokáže si energie vážiť. Svedčí o tom využívanie európskych fondov na opravy starých verejných budov.

Vytváraním oddychovej zóny v časti adamovských jazier vznikajú zasa podmienky pre ľudí na prežitie plnohodnotného života. A pritom sa objavujú unikáty, ktoré pri ochrane prírody majú pozitívny dopad na celú spoločnosť. V naftárskom mestečku chránia prírodu a príroda Gbely spätne rozvíja. Na mestských plážach a vedľa nich sa nachádzajúcej rieky Moravy vznikajú viaceré príležitosti pre miestnych podnikateľov ponúkajúcich turistické služby od požičovne vodných bicyklov po ubytovanie priamo pri plážach.

Prioritná os 5 – Regionálne komunikácie zabezpečujúce obslužnosť regiónov

Cieľom osi 5 je posilnenie vybavenosti územia prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a budovania ciest II. a III. triedy na území cieľa Konvergenčia, teda ide o zvýšenie úrovne dopravnej obslužnosti regiónov. Pritom globálny cieľ je definovaný ako zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti územia v regiónoch.

Rekonštrukcia ciest v okrese Skalica II.

Začiatok a koniec realizácie projektu

06/2009 - 12/2012

Príspevok z európskych zdrojov

1 007 185,98 eur

Prioritná os 1 – Infraštruktúra vzdelávania

Cieľom osi 1 je zvýšenie kvality poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie predškolských zariadení, základných škôl a stredných škôl, vrátane obstarania ich vybavenia.

Základná umelecká škola

Začiatok a koniec realizácie projektu

06/2009 - 07/2012

Príspevok z európskych zdrojov

573 046,91 eur

Prioritná os 2 – Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávne ochrany detí a sociálnej kurately

Cieľom osi 2 je zvýšenie kvality poskytovaných služieb v sociálnej oblasti prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, vrátane obstarania ich vybavenia.

Dom pokojnej staroby

Začiatok a koniec realizácie projektu

09/2009 - 02/2013

Príspevok z európskych zdrojov

565 873,63 eur

Prioritná os 1 – Infraštruktúra vzdelávania

Základná škola s materskou školou

Začiatok a koniec realizácie projektu

05/2008 - 12/2010

Príspevok z európskych zdrojov

1 409 335,85 eur

Prioritná os 4 – REGENERÁCIA SÍDEL – INFRAŠTRUKTÚRA NEKOMERČNÝCH ZÁCHRANNÝCH SLUŽIEB

Cieľom opatrenia 4.2. je zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie zariadení nekomerčných záchranných služieb vrátane obstarania ich vybavenia.

Hasičská zbrojnica

Začiatok a koniec realizácie projektu

03/2009 – 06/2011

Príspevok z európskych zdrojov

262 167,22 eur

Košické múzy v nových šatách

Malá scéna Štátneho divadla v Košiciach sa zmenila. Akoby si obliekla nové šaty. Sú vzdušnejšie a poskytujú krajší pohľad na košické múzy. A to všetko vďaka projektu z Regionálneho operačného programu.

V rámci Európskeho hlavného mesta kultúry Košice 2013 Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR poskytlo Ministerstvu kultúry SR ako svojmu sprostredkovateľskému orgánu na projekt revitalizácie budovy Malej scény v Košiciach cez Európsky fond regionálneho rozvoja viac ako tri milióny eur.

Riaditeľka odboru Sprostredkovateľského orgánu pre Regionálny operačný program na ministerstve kultúry pre prioritnú os 7 - Európske hlavné mesto kultúry - Košice 2013 pani **JUDr. Jana Šavelová** vysvetľuje, že prestavbou budova získala konečne bezbariérový prístup, odstránil sa havarijný stav interiérov, elektroinštalácie, kúrenia, čiže celkovo sa zvýšil potenciál využitia Malej scény Štátneho divadla v Košiciach.

Od septembra 2013 sa tak začala písať nová divadelná história v týchto priestoroch. Stropné maľby lastovičiek strácajú sa v modrom nebi akoby prinášali len tie najlepšie správy o budúcich premiérach a o slávnych účinkujúcich, ktorí tu ďalšie a ďalšie divadelné sezóny vystúpia.

Budovu postavili na prelome 19. a 20. storočia ako súčasť radovej zástavby meštianskych domov súčasnej pešej zóny historického centra Košíc. Na priečelí sú jemné secesné ornamenty a slávnosťnosť stavby dokresľujú práve fresky v interiéri. Reštaurátori zo združenia Villard Bratislava pracovali podľa projektu pána **Ing. Václava Hochmutha** z Prešova.

"Priestor hľadiska a javiska získal novú podobu," hovorí riaditeľ Štátneho divadla v Košiciach pán **Mgr. Peter Himič, PhD.:** **"Predĺžilo sa prízemie, čím sa zväčšilo hľadisko a miesta na balkóne nahradila nová moderná zvuková a svetelná réžia."**

Novú podobu Malej scény v Košiciach vysoko oceňuje aj minister kultúry pán **Marek Maďarič**. Ved' ako vysvetlil pán riaditeľ **Peter Himič**, variabilita hľadiskovej časti umožňuje v priebehu niekoľkých minút zmeniť klasické "kukátkové" divadlo na arénu: **"To je pre divadlo dôležité aj preto, lebo repertoár uvádzaný na Malej scéne je súčasný a často aj alternatívny."**

Vynovené južné nádvorie vytvorilo priestor na rôzne výstavy výtvarných umelcov, či fotografov, prípadne na nedivadelné podujatia. Vďaka prestavbe sa divákovi umožnilo lepšie precítiť a vnímať jednotlivé predstavenia. Na Malej scéne v Košiciach uvádzajú aj obľúbené inscenácie z repertoáru Činohry Štátneho divadla Košice.

Prioritná os 7 - Európske hlavné mesto kultúry - Košice 2013

Cieľom opatrenia 7.1 je vytvorenie podmienok na zvýšenie počtu a kvality služieb v oblasti kultúry v meste Košice a okolí prostredníctvom rekonštrukcie, dobudovania a modernizácie zariadení kultúrnej infraštruktúry a posilnenie vybavenosti verejných priestranstiev v súvislosti s realizáciou projektu Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013.

Začiatok a ukončenie realizácie

09/2012 - 05/2013

EÚ zdroje

3 016 633,24 eur